

REGULACJE PRAWNE KATECHEZY

I. Wybrane regulacje prawne i interpretacje

Akta kościelno-państwowe:

- ✚ Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisany dnia 28 lipca 1993 r. / Dz.U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318./
- ✚ Ustawa o ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 8 stycznia 1998 r. / Dz.U. z 1998 r. Nr 12, poz. 42./
- ✚ Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 6 września 2000 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii. / Dz.U. MEN Nr 4, poz. 20 z 2000 r./

Akta państwowe:

- ✚ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. /Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz.1966, Nr 213, poz. 2081, Nr 228, poz. 2258 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 179, poz. 1845 ze zmianami./
- ✚ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty./ Dz.U. z 2004 r. Nr 281, poz. 2781 ze zmianami./
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli. / Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1288./
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. / Dz.U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155 ze zmianami./
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych. /Dz.U. z 2004 r. Nr 199, poz. 2046./
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie uzyskiwania stopnia awansu zawodowego przez nauczycieli. /j.t. Dz.U. z 2004 r. Nr 260, poz. 2593 ze zmianami./
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2000 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego. /Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1066/
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawo-

wania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecić prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz. /Dz.U. z 2004 r. Nr 89, poz. 845/

- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia. /Dz.U. z 2004 r. Nr 25 poz. 220/
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych. /Dz.U. z 2002 r. Nr 15, poz. 142 ze zmianami/
- ✚ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. /Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69/

Wstęp

Ostatnie zmiany w prawie oświatowym, ich dobra znajomość, szczególnie dotyczące awansu zawodowego nauczycieli, pomoże katechetom w bardziej efektywnej pracy w szkołach i innych placówkach oświatowych.

Rozdział I Organizacja nauki religii/etyki

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

art. 12, pkt 1. Uznając prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci, szkoły publiczne podstawowe organizują naukę religii na życzenie rodziców, szkoły publiczne ponadpodstawowe – na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów, po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 1

pkt 1. W publicznych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, zwanych dalej „szkołami”, organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki dla uczniów, których rodzice wyrażają takie życzenie, w szkołach ponadpodstawowych – dla uczniów, których rodzice lub sami uczniowie wyrażają takie życzenie. Po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki i etyki decydują uczniowie.

pkt 2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1 jest wyrażone w najprostszej formie oświadczenia, które nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może natomiast zostać zmienione.

§ 2

pkt 1. Szkoła ma obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów w danej klasie. Dla mniejszej liczby uczniów lekcji religii w szkole powinny być zorganizowane w grupie międzyklasowej lub międzyoddziałowej.

§ 3

pkt 3. Szkoła jest obowiązana zapewnić w czasie trwania lekcji religii lub etyki opiekę lub zajęcia wychowawcze uczniom, którzy nie korzystają z nauki religii lub etyki w szkole.

Wymiar godzin

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 8

pkt 1. Nauka religii we wszystkich typach szkół odbywa się w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. (...) Wyrażenie zgody na jedną godzinę tygodniowo należy odpowiednio do biskupa diecezji Kościoła Katolickiego albo do władz zwierzchnich Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego i innych Kościołów i Związków Wyznaniowych.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

§ 2

ust. 1. Ramowy plan nauczania określa tygodniowy wymiar godzin zajęć edukacyjnych dla odpowiednich okresów kształcenia o wyróżnionych celach, stanowiących całość dydaktyczną, zwanych dalej „etapami edukacyjnymi”, w szkole podstawowej, gimnazjum, trzyletnim liceum ogólnokształcącym, trzyletnim liceum profilowanym, czteroletnim technikum i zasadniczej szkole zawodowej oraz szkołach ponadpodstawowych.

pkt 2 zajęcia z religii/etyki

ust. 7. Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć z religii/etyki nie może przekraczać:

1. w klasach I-III szkoły podstawowej – 23 godziny łącznie
2. w klasach IV-VI szkoły podstawowej – 28 godzin łącznie
3. we wszystkich klasach gimnazjum – 31 godzin łącznie
4. we wszystkich klasach trzyletniego liceum ogólnokształcącego, trzyletniego liceum profilowanego, czteroletniego technikum i zasadniczej szkoły zawodowej – łącznie 35 godzin.

§ 3

ust. 1. Na podstawie ramowego planu nauczania dyrektor szkoły ustala szkolny plan nauczania, w którym określa dla poszczególnych klas i oddziałów na danym etapie edukacyjnym tygodniowy wymiar godzin:

1. obowiązkowych zajęć edukacyjnych
2. zajęć religii/etyki, dodatkowych zajęć edukacyjnych, (...) jeżeli takie zajęcia są prowadzone.

Rekolekcje

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 10

pkt 1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych, o ile religia lub wyznanie, do którego należą, nakłada na swoich członków tego rodzaju obowiązek. (...) Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem oddzielnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą.

pkt 2. O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony co najmniej miesiąc wcześniej.

pkt 3. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, Kościoły i związki wyznaniowe powinny dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji wielkopostnych.

Spostrzeżenia nadzoru pedagogicznego:

1. Z rozporządzeń wynika, że na wszystkich etapach edukacyjnych przewidziane są 2 godziny religii/etyki. Zmniejszenie liczby godzin może nastąpić tylko za zgodą Biskupa miejsca. W szkolnym planie nauczania nie zmniejsza się liczby godzin religii/etyki na podstawie zaświadczenia księdza proboszcza parafii, na terenie której znajduje się szkoła. Nie może tego dokonywać samodzielnie dyrektor szkoły.

2. W rekolekcjach powinni brać udział tylko uczniowie uczęszczający na religię. Termin, organizację i program rekolekcji ksiądz proboszcz omawia z dyrektorami szkół. Wymaga to od dyrektorów szczególnej organizacji zajęć opiekuńczo-wychowawczych. Zatem dyrektorzy o rekolekcjach nie mogą dowiadywać się w ostatnim momencie.

3. Uczniowie z różnych powodów opuszczają lekcje religii w ciągu roku – wydaje się tu wskazana współpraca z wychowawcą klasy, dyrektorem szkoły i rodzicami. Nade wszystko należy dotrzeć do młodego człowieka, bo jego złe zachowanie wynika z przeżywanych problemów. Człowiek zwłaszcza młody pragnie być afirmowany, znajdować miłość i zrozumienie. Nie chce jednak być akceptowany bezkrytycznie. Chce, aby go poprawiać, aby mu mówić jasno: „tak” lub „nie”. Potrzebuje blisko siebie przewodnika i wychowawcę z autorytetem.

Rozdział II

Zatrudnienie nauczyciela religii/etyki

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 5

pkt 1. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego, zwanego dalej „nauczycielem religii”, wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły przez:

1. w przypadku Kościoła Katolickiego – właściwego biskupa diecezjalnego
2. w przypadku pozostałych kościołów i związków wyznaniowych – właściwe władze zwierzchnie tych kościołów.

pkt 2. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, może być cofnięte przez nadającego, co jest równoważne z utratą uprawnień do nauczania religii w danej szkole. O cofnięciu skierowania nadający je powiadamia dyrektora właściwej szkoły oraz organ prowadzący szkołę. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii z tym, że równocześnie pokrywa koszty z tym związane.

pkt 3. Nauczyciel religii prowadzący zajęcia z religii w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym, albo uczący na terenie kilku szkół jest zatrudniony przez dyrektora wyznaczonej przez organ prowadzący.

pkt 4. Nauczycieli religii zatrudnia się zgodnie z Kartą Nauczyciela.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

Art. 23

ust. 1. Stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu:

pkt 6. w razie cofnięcia skierowania do nauczania religii w szkole na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

ust. 2. rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania z przyczyn określonych w ust. 1 następuje odpowiednio:

pkt 6. z końcem tego miesiąca, w którym nastąpiło cofnięcie skierowania do nauczania religii.

Art. 28

ust. 2a w wypadku określonym w art. 23 ust. 1 pkt 6 nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia za każdy rok pracy na stanowisku nauczyciela religii, nie więcej jednak niż w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Kwalifikacje

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

Art. 9.1. Stanowisko nauczyciela, (...) może zajmować osoba, która:

1. posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są wystarczające kwalifikacje;
2. przestrzega podstawowych zasad moralnych;
3. spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

Art. 9.1 a Kwalifikacje wymagane od nauczycieli zatrudnionych w publicznych i niepublicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych działających na podstawie przepisów o pomocy społecznej określają te przepisy.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 6.

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli religii określają odpowiednio właściwe władze Kościoła Katolickiego (...) w porozumieniu z MEN.

Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 6 września 2000 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii

§ 1.

W szkołach średnich ogólnokształcących i średnich zawodowych oraz szkołach ponadgimnazjalnych (...) z wyjątkiem dwuletnich szkół zawodowych – kwalifikacje posiadają:

- księża, którzy ukończyli wyższe diecezjalne lub zakonne seminarium duchowne i legitymują się dyplomem lub zaświadczeniem ukończenia seminarium;

- osoby świeckie i zakonne, które ukończyły wyższe studia teologiczne i posiadają przygotowanie katechetyczno-pedagogiczne;
- absolwenci wyższych seminariów duchownych po ukończeniu piątego roku studiów;
- osoby świeckie i zakonne, które ukończyły wyższe studia magisterskie bez przygotowania teologicznego, ale przygotowanie to uzupełniły w formie teologiczno-katechetycznych studiów podyplomowych lub kolegium teologicznego prowadzonego zgodnie z zasadami przez Konferencję Episkopatu Polski, zwanego dalej „Kolegium teologicznym”;

§ 2.

W szkołach zasadniczych, przedszkolach, sześcioletnich szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach zasadniczych – kwalifikacje posiadają:

- osoby wymienione w § 1;
- osoby świeckie i zakonne, które posiadają dyplom ukończenia kolegium teologicznego;
- absolwenci wyższych diecezjalnych lub zakonnych seminarium duchownych oraz studenci wyższych studiów teologicznych po ukończeniu czwartego roku, jeśli kontynuują studia;

§ 3

(...) w przedszkolach i szkołach specjalnych:

- księża, którzy zaliczyli w trakcie studiów zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej i katechezy specjalnej;
- osoby świeckie i zakonne, którzy zaliczyli w trakcie studiów zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej i katechezy specjalnej;
- osoby, które ukończyły studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej o specjalności nadającej kwalifikacje do pracy w określonym typie szkoły.

§ 4

przygotowanie katechetyczno-pedagogiczne – należy przez to rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki, psychologii, katechetyki i dydaktyki, nauczanych w powiązaniu z teologią w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin oraz odbycie pozytywnie ocenionych praktyk pedagogicznych w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

- O posiadaniu przygotowania katechetyczno-pedagogicznego świadczy dokument ukończenia seminarium duchownego albo dyplom (zaświadczenie) innej szkoły wyższej, kolegium teologicznego albo świadectwo ukończenia kursu katechetyczno-pedagogicznego prowadzonego przez kolegium teologiczne, wyższe seminarium duchowne lub inną szkołę wyższą.
- Skierowanie nauczyciela religii do danej szkoły, wydane przez biskupa diecezjalnego zaświadcza o posiadaniu kwalifikacji do nauczania religii.

§ 5

Nauczyciele religii zatrudnieni w dniu wejścia w życie porozumienia, którzy legitymują się świadectwem dojrzałości i ukończyli instytut wyższej kultury religijnej, studia katechetyczne lub kursy katechetyczne mogą nauczać religii w przedszkolach i szkołach (§ 2) do dnia 31 sierpnia 2006 r.

Wykładnia MEN z dnia 19 czerwca 2000 r. DKS-WSW-032/138/KF/2000

- (...) dodatek za wysługę lat (Dz.U. Nr 39, poz.455): przewidziane dla nauczycieli legitymujących się tytułem zawodowym magistra przysługuje również księżom posiadającym dyplom ukończenia wyższego seminarium duchownego przed rokiem 1990, niemającym w tamtym okresie możliwości uzyskania tytułu zawodowego magistra.
- Osoby legitymujące się dyplomem ukończenia kolegium teologicznego powinny zostać zaszeregowane na tym samym poziomie, co nauczyciele posiadający dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego i nauczycielskiego kolegium języków obcych.

Wyjaśnienie Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie kwalifikacji /KWEP-C-43/05/

- (...) nauczyciel religii przedstawia dyplom ukończenia studiów, (...) poświadczenie o przygotowaniu pedagogicznym, (...) skierowanie do pracy /misja kanoniczna/.
- (...) konieczne jest ukończenie studiów magisterskich lub licencjackich na kierunku teologia, bądź uzupełnienie ich na studiach podyplomowych, też na kierunku teologia. (...) konieczne jest przy tym przygotowanie katechetyczno-pedagogiczne, a nie ogólne przygotowanie pedagogiczne.
- W odniesieniu do nauczyciela świeckiego lub zakonnego, który po uzyskaniu absolutorium na jednolitych magisterskich studiach teologicznych zdał egzamin *ex uniwersa theologia*, nie zdał egzaminu magisterskiego, to traktuje się go jako osobę bez kwalifikacji. Osoba ta może mieć uprawnienia do nauczania religii o ile była zatrudniona jako nauczyciel religii w dniu 6 września 2000 r. Uprawnienia te wygasają w dniu 31 sierpnia 2006 r. Zdanie egzaminu *ex uniwersa theologia* nie jest równoznaczne z otrzymaniem tytułu zawodowego licencjata.
- (...) ksiądz legitymujący się zaświadczeniem ukończenia wyższego seminarium duchownego posiada kwalifikacje do nauczania religii na wszystkich etapach edukacyjnych. (...) rozróżnienie dotyczące płac:
- Jeśli ksiądz, który nie posiada tytułu zawodowego magistra, ukończył wyższe seminarium duchowne do roku 1989, to traktuje się go jako osobę posiadającą tytuł zawodowego magistra teologii.
- Jeśli ksiądz, który nie posiada tytułu zawodowego magistra, ukończył wyższe seminarium duchowne po 1989 roku, to traktuje się go jako osobę z kwalifikacjami, ale otrzymuje pensję według zaszeregowania do grupy osób z wykształceniem średnim.

Awans zawodowy

Wyjaśnienie Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 10 stycznia 2005r w sprawie kwalifikacji /KWEP-C-43/05

Według interpretacji MENiS, osoby, które mają kwalifikacje do nauczania religii, mogą uzyskiwać stopnie awansu zawodowego; osoby, które mają uprawnienia do nauczania religii, nie mogą uzyskiwać stopni awansu zawodowego.

Nowelizacja Karty Nauczyciela z dnia 14 lipca 2004 r., oraz zmiany w rozporządzeniu w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli z dnia 1 grudnia 2004 r. /Dz.U. z 2004 r. Nr 260, poz 2593/ wprowadziła zmiany zwłaszcza w stażu nauczycieli mianowanych. Zmieniła się formuła komisji kwalifikacyjnej na stopień nauczyciela dyplomowanego. Nauczyciel nie jest już oceniany tylko na podstawie przedłożonych dokumentów. Od 31 sierpnia 2004 r. uczestniczy w swojej kwalifikacji, tzn. członkowie komisji przepro-

wadzają z nim rozmową kwalifikacyjną. Zadawane pytania dotyczą przedstawionego przez nauczyciela materiału, w kontekście wykazania efektów pracy oraz wpływu jego poczynań na poprawę jakości pracy szkoły.

Najwięcej wątpliwości budzi przedstawienie swojego dorobku zawodowego, czyli tzw. „teczki”.

Wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela dyplomowanego zawarte w rozporządzeniu nakładają obowiązek opisanie i przeanalizowania pozytywnych efektów w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, stosowania w pracy technologii informacyjnej i komunikacyjnej, umiejętności dzielenia się wiedzą. Nauczyciel mianowany zobowiązany jest dokonać rzetelnej analizy swoich działań w okresie stażu i wykazać, jak te działania wpłynęły na poprawę jakości pracy własnego warsztatu pracy, poprawę jakości pracy szkoły, w jakim celu podjął konkretne działania. Jeżeli nauczyciel opisuje i analizuje działania, które zawarte były w planie rozwoju zawodowego, to właściwie nie musi przedstawiać załączników. Komisji nie są potrzebne, w tym przypadku, ani scenariusze lekcji, ani programy działań edukacyjnych itp., bo działania te już zostały zakończone i poddane ewaluacji. Nauczyciel opisujący i analizujący działania spełniające obowiązkowe wymagania na stopień nauczyciela dyplomowanego musi przede wszystkim wykazać efekty swoich działań edukacyjnych, ich wpływ na poprawę jakości pracy własnej, musi wykazać jak jego działania wpłynęły na poprawę jakości pracy szkoły. Załączniki zbierane „port folio” w okresie stażu mają pomóc w uszeregowaniu i kwalifikowaniu tych działań. Efekty działań muszą być wymierne, ale komisja je oceni nie na podstawie załączników, lecz na podstawie opisu i analizy załączonej do „teczki” oraz wypowiedzi nauczyciela uczestniczącego w kwalifikacji.

Analizując wymagania „do wyboru” zamieszczone w § 8 ust. 2 pkt 4 w/w rozporządzenia można stwierdzić, że tylko od nauczyciela zależy, jak przedstawi spełnienie wymagań. Wymagania zawarte w w/w miejscu są bardziej pojemne i pozwalają nauczycielowi na pełną dowolność. Oznacza to, iż:

§ 8

ust. 4 pkt a – zadaniem „do wyboru” jest opracowanie i wdrożenie programu działań edukacyjnych, opiekuńczych lub innych związanych odpowiednio z oświatą, pomocą społeczną lub postępowaniem w sprawach nieletnich. Wymagania te nauczyciel może spełnić poprzez opracowanie na przykład programu: edukacyjnego, ścieżki edukacyjnej, koła zainteresowań, zespołu wychowawczego, profilaktycznego, integrującego zespół klasowy, pracy z dzieckiem z marginesu społecznego, wychowania przez sport, pracy z dzieckiem z problemami w nauce/dzieckiem zdolnym, aktywności twórczej dzieci itp. Realizację tego wymagania nauczyciel przedstawia w formie sprawozdania, pamiętając jednocześnie, by wykazać jak te działania wpłynęły na poprawę jakości pracy szkoły, na doskonalenie własnego warsztatu pracy. Sprawozdanie powinno w tym przypadku zawierać również cele, treści, zakres i ewaluację podejmowanych działań.

ust. 4 pkt c – do wyboru – w formie sprawozdania nauczyciel przedstawia działania poszerzające zakres działań szkoły, w szczególności dotyczących zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, np. wprowadzenie nowoczesnych technik informacyjnych, zaproszenie specjalistów przedmiotowych na lekcje, wycieczki przedmiotowe, udział szkoły w programie „Sokrates”, wprowadzenie języka angielskiego w klasach I-III zintegrowanego z programem nauczania, współpraca szkół o tym samym imieniu, konkursy o zasięgu międzyszkolnym, doskonalenie nauczycieli, oferta działalności pozalekcyjnej, opracowania autorskie, innowacje, eksperymenty, oferta działalności pozalekcyjnej.

ust. 4 pkt e – wykonania zadań na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich we współpracy z innymi osobami, instytucjami samorządowymi lub

innymi podmiotami – nauczyciel może zrealizować poprzez np. organizację zawodów sportowych na terenie miasta/gminy, współpracę z domem dziecka, wolontariat, organizację rajdu, organizację zajęć dodatkowych (teatralnych, plastycznych, muzycznych, dla dzieci z dysfunkcjami), wymianę międzynarodową, promocję placówki, imprezy integracyjne, akcje charytatywne, powołanie drużyny harcerskiej, wykonywanie zadań na rzecz propagowania zdrowego stylu życia lub bezpieczeństwa, współpracę z organizacjami i instytucjami pozaszkolnymi i fundacjami. Może to być również zaplanowanie i realizacja konkretnej pomocy/działań w stosunku do ucznia i rodziny, wsparcie ucznia zdolnego, kierowanie i wspieranie kariery dziecka we współpracy z rodziną, opracowanie zadań na konkursy przedmiotowe o charakterze szkolnym/międzyszkolnym, publikacje.

ust. 4 pkt f – uzyskanie innych znaczących osiągnięć w pracy zawodowej – nauczyciel w formie sprawozdania może przedstawić organizację/udział w konkursach szkolnych, międzyszkolnych i osiągnięcia uczniów, udział w komisjach opracowujących strategię działań na rzecz rozwoju edukacji w gminie, dzielnicy, powiecie; koordynację projektu edukacyjnego; zaprojektowanie i wykonanie pracowni przedmiotowej, zrealizowanie projektu (np. regionalnego czy ogólnopolskiego); organizację i prowadzenie akcji na rzecz dzieci i młodzieży – lato/zima w mieście.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2000 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego

§ 2

1. Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której jest zatrudniony nauczyciel.
2. W przypadku, gdy dyrektorem szkoły jest osoba nie posiadająca kwalifikacji pedagogicznych, oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielem zajmującym inne stanowisko kierownicze i sprawującym w tej szkole nadzór pedagogiczny.
6. Kryterium oceny pracy nauczyciela stanowi stopień realizacji zadań określonych w art. 6 Karty Nauczyciela i art. 4 ustawy, zadań statutowych szkoły oraz obowiązków określonych w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela – ustalony w wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego.
7. Na ocenę pracy nauczyciela nie mogą mieć wpływu jego przekonania religijne i poglądy polityczne, a także fakt odmowy wykonania przez nauczyciela polecenia służbowego, gdy odmowa taka wynika z uzasadnionego przekonania nauczyciela, iż wydane polecenie było sprzeczne z dobrem ucznia, dobrem służby albo dobrem publicznym.
8. Dyrektor szkoły dokonuje oceny pracy nauczyciela, uwzględniając w szczególności:
 - 1) poprawność merytoryczną i metodyczną prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prawidłowość realizacji innych zadań zawodowych wynikających ze statutu szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, kulturę i poprawność języka, pobudzanie inicjatywy ucznia, zachowanie odpowiedniej dyscypliny uczniów na zajęciach,
 - 2) zaangażowanie zawodowe nauczyciela (uczestnictwo w pozalekcyjnej działalności szkoły, udział w pracach zespołów nauczycielskich, podejmowanie innowacyjnych działań w zakresie nauczania, wychowania i opieki, zainteresowanie uczniem i jego środowiskiem, współpraca z rodzicami),
 - 3) aktywność nauczyciela w doskonaleniu zawodowym,

4) działania nauczyciela w zakresie wspomagania wszechstronnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości i potrzeb,

5) przestrzeganie porządku pracy (punktualność, pełne wykorzystanie czasu lekcji, właściwe prowadzenie dokumentacji).

§ 3

1. Oceny pracy nauczyciela dokonuje się w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 6a Karty Nauczyciela, z tym, że ocena może być dokonana nie wcześniej niż po upływie roku od oceny poprzedniej lub oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu.

2. Do okresu, o którym mowa w ust.1 nie wlicza się okresów usprawiedliwionej nieobecności w pracy nauczyciela trwającej dłużej niż miesiąc i okresów ferii wynikających z przepisów w sprawie organizacji roku szkolnego.

3. W przypadku dokonywania oceny pracy z inicjatywy dyrektora szkoły, organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę, rady szkoły lub rady rodziców, dyrektor szkoły powiadamia o tym na piśmie nauczyciela co najmniej na miesiąc przed dokonaniem oceny.

§ 4

Na wniosek nauczyciela dyrektor szkoły zasięga, a z własnej inicjatywy dyrektor szkoły może zasięgnąć, opinii na temat pracy nauczyciela właściwego doradcy metodycznego, a w przypadku braku takiej możliwości – innego nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego, (...) Opinie te winny być wydane na piśmie.

§ 5

1. Dyrektor szkoły jest obowiązany zapoznać nauczyciela z pisemnym projektem oceny i wysłuchać jego uwag i zastrzeżeń. Nauczyciel może zgłosić uwagi na piśmie, jednak nie później niż w ciągu 3 dni od daty zapoznania z projektem oceny.

2. Na wniosek nauczyciela, przy zapoznaniu się z projektem oceny i wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń, może być obecny przedstawiciel wskazanej przez nauczyciela zakładowej organizacji związkowej.

3. Dyrektor szkoły doręcza nauczycielowi oryginał karty oceny pracy, której wzór stanowi załącznik do rozporządzenia. Opis karty oceny pracy włącza się do akt osobowych nauczyciela.

§ 6

1. Odwołanie od oceny pracy nauczyciela rozpatruje, z zastrzeżeniem ust. 4, w terminie do 30 dni od dnia wniesienia odwołania – powołany przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny – zespół oceniający w składzie:

1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą, jako przewodniczący zespołu,

2) przedstawiciel rady pedagogicznej szkoły z zastrzeżeniem ust. 2

3) przedstawiciel rady rodziców wchodzących w skład rady szkoły, a w szkole, w której rada szkoły nie została powołana – przedstawiciel rady rodziców,

4) właściwy doradca metodyczny,

5) przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej wskazanej przez nauczyciela.

§ 7

Przepisy § 1-6 stosuje się odpowiednio do nauczycieli religii, z tym, że organ upoważniony do dokonania oceny ma obowiązek uwzględnić ocenę merytoryczną nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.

Zestawienie dotyczące najważniejszych elementów procedury ubiegania się o poszczególne stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Elementy procedury ubiegania się o awans zawodowy

ELEMENTY PROCEDURY UBIEGANIA SIĘ O AWANS ZAWODOWY	NAUCZYCIEL STAŻYSTA → KONTRAKTOWY	PRZERWA MIĘDZY STAŻOWA	NAUCZYCIEL KONTRAKTOWY → MIANOWANY	PRZERWA MIĘDZY STAŻOWA	NAUCZYCIEL MIANOWANY → DYPLOMOWANY
Staż	9 miesięcy	2 lata pracy w stopniu kontraktowym	2 lata 9 miesięcy	1 rok pracy w stopniu mianowanym	2 lata 9 miesięcy
Wymagane kwalifikacje	pełne	–	pełne	–	pełne
Termin rozpoczęcia stażu	1 września – z dniem nawiązania stosunku pracy, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia zajęć szkolnych. W terminie 20 dni od dnia rozpoczęcia zajęć przedkłada dyrektorowi projekt planu rozwoju zawodowego		1 września – z dniem rozpoczęcia zajęć szkolnych nie później niż 14 dni, na swój wniosek składany do dyrektora szkoły. Do wniosku dołącza projekt planu rozwoju zawodowego		1 września – z dniem rozpoczęcia zajęć szkolnych nie później niż 14 dni, na swój wniosek składany do dyrektora szkoły. Do wniosku dołącza projekt planu rozwoju zawodowego
Opiekun stażu	tak		tak		nie
Ocena dorobku zawodowego	pozytywna		pozytywna		pozytywna
Termin złożenia wniosku o postępowanie kwalifikacyjne lub egzaminacyjne	W roku kalendarzowym uzyskania pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu, wniosek do dyrektora		W roku kalendarzowym uzyskania oceny dorobku zawodowego za okres stażu, wniosek do osoby prowadzącej szkołę		3 lata od otrzymania oceny dorobku zawodowego – składa wniosek do organu sprawującego nadzór pedagogiczny
Organ powołujący komisję kwalifikacyjną lub egzaminacyjną	Dyrektor szkoły		Organ prowadzący szkołę		Organ sprawujący nadzór pedagogiczny
Forma rozpatrzenia wniosku	Rozmowa kwalifikacyjna		Egzamin		Analiza dorobku zawodowego i rozmowa
Organ uprawniony do nadania stopnia awansu zawodowego	Dyrektor szkoły		Organ prowadzący szkołę		Organ nadzoru pedagogicznego
Brak akceptacji komisji kwalifikacyjnej lub egzaminacyjnej – dodatkowy staż	9 miesięcy na wniosek nauczyciela, za zgodą dyrektora szkoły – tylko jeden raz w danej szkole		9 miesięcy na wniosek nauczyciela, za zgodą dyrektora szkoły – tylko jeden raz w danej szkole		9 miesięcy na wniosek nauczyciela, za zgodą dyrektora szkoły*
Ponowny brak akceptacji komisji kwalifikacyjnej	Nie dotyczy		Nie dotyczy		Ponowny staż w wymiarze 2 lata i 9 miesięcy

- Nauczyciel – 30 dni od zakończenia stażu należy złożyć do dyrektora szkoły sprawozdanie z realizacji stażu
- Dyrektor – 21 dni na napisanie oceny pracy
- Rada Rodziców – 14 dni na wyrażenie opinii

Spostrzeżenia nadzoru pedagogicznego

Rozporządzenie w sprawie kwalifikacji nauczycieli określa, jakimi dokumentami powinien legitymować się nauczyciel. O kwalifikacjach nauczyciela religii stanowi porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski a Ministrem Edukacji Narodowej. Katecheta może być zatrudniony jedynie na podstawie imiennego skierowania do danej szkoły, wydanego przez Biskupa miejsca. Z chwilą cofnięcia skierowania, katecheta przestaje być pracownikiem szkoły.

Rozdział III

Obowiązki i prawa nauczyciela religii

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 7

pkt 1. Nauczyciel religii wchodzi w skład rady pedagogicznej szkoły, jednak nie przyjmuje obowiązków wychowawcy klasy.

pkt 2. Nauczyciel religii ma prawo do organizowania spotkań z rodzicami swoich uczniów również poza wyznaczonymi przez szkołę zebraniem ogólnymi, wcześniej ustalając z dyrektorem szkoły termin i miejsce planowanego spotkania.

pkt 3. Nauczyciel religii może prowadzić na terenie szkoły organizację o charakterze społeczno-religijnym i ekumenicznym na zasadach określonych w art. 56 ustawy o systemie oświaty. Z tytułu prowadzenia organizacji nie przysługuje mu dodatkowe wynagrodzenie.

pkt 4. Nauczyciel religii ma obowiązek wypełniania dziennika szkolnego.

pkt 5. Nauczyciel religii uczący w grupie międzyklasowej (międzyoddziałowej), międzyszkolnej oraz w punkcie katechetycznym ma obowiązek prowadzić odrębny dziennik, zawierający te same zapisy, które zawiera dziennik szkolny.

Nadzór pedagogiczny

Zadania dyrektora szkoły

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 11

pkt 2. nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego, na zasadach określonych odrębnymi przepisami,

pkt 3. w uzasadnionych przypadkach wnioski wynikające ze sprawowania nadzoru pedagogicznego mogą być przekazywane odpowiednio biskupowi diecezjalnemu Kościoła Katolickiego oraz właściwym władzom zwierzchnim pozostałych kościołów i związków wyznaniowych.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

Art. 6a ust. 1. Praca nauczyciela, z wyjątkiem pracy nauczyciela stażysty, podlega ocenie. Ocena pracy nauczyciela może być dokonana w każdym czasie, nie wcześniej jednak niż po

upływie roku od dokonania oceny poprzedniej lub oceny dorobku zawodowego, (...) z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek:

- nauczyciela;
- organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- organu prowadzącego szkołę;
- rady szkoły;
- rady rodziców.

Art. 7 ust. 1. Szkołą kieruje dyrektor, (...) jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej. Dyrektor sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą uczącą się w szkole. (...)

ust. 2. Dyrektor szkoły (...)

pkt. 4. zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym,

pkt. 5. zapewnia w miarę możliwości odpowiednie warunki organizacyjne do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2000 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego

§ 7

Przepisy § 1-6 stosuje się odpowiednio do nauczycieli religii, z tym, że organ upoważniony do dokonywania oceny ma obowiązek uwzględnić ocenę merytoryczną nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecić prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz

§ 5

ust. 1. Dyrektor szkoły (...) sprawując nadzór pedagogiczny, wykonuje w szczególności następujące zadania:

pkt 6. wspomaga nauczycieli w osiąganiu wysokiej jakości pracy oraz inspiruje ich do podejmowania innowacji pedagogicznych,

pkt 7. wspomaga rozwój zawodowy nauczycieli w szczególności przez organizowanie szkoleń, narad i konferencji oraz systematyczną współpracę z placówkami doskonalenia nauczycieli,

pkt 8. gromadzi informacje o pracy nauczycieli w celu doskonalenia oceny ich pracy zgodnie z odrębnymi przepisami oraz gromadzi informacje niezbędne do planowania doskonalenia zawodowego nauczycieli,

pkt 9. we współdziałaniu z radą pedagogiczną opracowuje i wdraża wewnątrzszkolny system zapewnienia jakości.

Zadania wizytatora religii

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 11

pkt. 1. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego i władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazywana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2000 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego

§ 2

ust. 1. Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której jest zatrudniony nauczyciel. (...)

ust. 4. W przypadku uzupełniania przez nauczyciela tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć na podstawie art. 22 ust. 1 Karta Nauczyciela – oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, w której nauczyciel uzupełnia obowiązkowy wymiar zajęć. (...)

ust. 8. Dyrektor szkoły dokonuje oceny pracy nauczyciela, uwzględniając w szczególności:

pkt 1. poprawność merytoryczną i metodyczną prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prawidłowość realizacji innych zadań zawodowych wynikających ze statutu szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, kulturę i poprawność języka, pobudzanie inicjatywy uczniów, zachowania odpowiedniej dyscypliny uczniów na zajęciach. (...)

§ 7

Przepisy § 1-6 stosuje się odpowiednio do nauczycieli religii, z tym, że organ upoważniony do dokonywania oceny ma obowiązek uwzględnić ocenę merytoryczną nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.

Zadania nadzoru pedagogicznego

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecić prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz

§ 2

ust. 1. W celu doskonalenia systemu oświaty, a w szczególności jakościowego rozwoju szkół i placówek, wspomagania rozwoju uczniów oraz rozwoju zawodowego nauczycieli, organy sprawujące nadzór pedagogiczny:

pkt. 2. podejmują działania wspomagające szkoły i placówki w doskonaleniu ich pracy;

pkt. 3. prowadzą kontrolę zgodności organizacji i funkcjonowania szkół i placówek z przepisami prawa;

pkt. 4. wspomagają nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek w spełnianiu przez szkołę lub placówkę wymagań w zakresie jakości pracy; (...)

pkt. 6. udostępniają szkołom i placówkom informacje o zmianach w przepisach prawa związanych z działalnością szkół i placówek.

ust. 2. Nadzór pedagogiczny jest sprawowany z uwzględnieniem:

pkt. 1. jawności wymagań i sposobów kontroli ich realizacji; (...)

pkt. 3. współdziałania pomiędzy organami sprawującymi nadzór pedagogiczny; (...)

pkt. 5. współpracy organów sprawujących nadzór pedagogiczny z nadzorowanymi szkołami, placówkami i nauczycielami;

pkt. 6. sprzyjania i wyzwalania samodzielności i aktywności nauczycieli na rzecz pobudzania i umacniania odpowiedzialności za efekt własnej pracy.

§4

ust. 1. Kurator oświaty, sprawując nadzór pedagogiczny, wykonuje w szczególności następujące zadania: (...)

pkt. 8. inspiruje i wspomaga dyrektorów szkół i placówek w realizacji programów, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 4 (Dyrektor szkoły „opracowuje programy rozwoju szkoły lub placówki, określający zadania służące doskonaleniu jakości pracy szkoły lub placówki i terminy ich realizacji”) lub art. 34 ust 2 ustawy („W przypadku stwierdzenia niedostatecznych efektów kształcenia lub wychowania w szkole lub placówce, organ sprawujący nadzór pedagogiczny poleca dyrektorowi szkoły lub placówki opracowanie, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania. Wdrażanie programu następuje w terminach określonych w harmonogramie, zaakceptowanych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Program musi uwzględnić uwagi i wnioski zgłoszone przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny”) oraz w osiąganiu wysokiej jakości pracy szkół i placówek, w szczególności przez przygotowanie, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, propozycji szkoleń dla dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli, zgodnych z potrzebami w tym zakresie. (...)

§ 6

ust.1. Organy sprawujące nadzór pedagogiczny podejmują działania wspomagające szkoły i placówki w osiąganiu wysokiej jakości pracy, w szczególności przez udzielanie pomocy w: (...)

pkt 7. organizowaniu doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Spostrzeżenia nadzoru pedagogicznego

1. Nauczyciel religii otrzymuje wsparcie ze strony zarówno dyrektora szkoły, wizytatora religii oraz nadzoru pedagogicznego. Proponowana wszechstronna oferta doskonalenia zawodowego nauczycieli religii dotyczy zarówno formacji permanentnej jak również podnoszenia kwalifikacji pedagogicznych dla podnoszenia jakości pracy szkoły.

2. Nauczyciel religii obecny na każdej radzie pedagogicznej kreuje także środowisko wychowawcze szkoły. Absencja na radzie pedagogicznej nauczyciela religii powoduje, że staje się on wyobcowany ze środowiska, nie ma orientacji o działaniach szkoły i o decyzjach podję-

tych na naradach, w tym decyzjach dotyczących ucznia i jego funkcjonowania w środowisku szkolnym.

Rozdział IV Programy i podręczniki

Rozporządzenie MENiS z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia

§ 1

ust. 1. Rozporządzenie określa:

- a) **pkt 1.** szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać programy i podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego;
 - b) programy nauczania dla zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, (...)
- pkt 3.** szczegółowe warunki i tryb dopuszczania do użytku szkolnego programów i podręczników (...)

§ 18

ust 2. Programy nauczania ogólnego dopuszczone do użytku szkolnego są wpisane do wykazu programów nauczania dla zajęć edukacyjnych w zakresie kształcenie ogólnego, ze wskazaniem:

- pkt 1.** autora programu, tytułu programu, a w przypadku publikacji programu także wydawcy;
- pkt 2.** typu szkoły, etapu edukacyjnego oraz rodzaju zajęć edukacyjnych, dla których program jest przeznaczony;
- pkt 3.** numer dopuszczenia.

§ 24

ust 2. W szkole podstawowej, gimnazjum oraz w szkole ponadgimnazjalnej wyboru programu nauczania ogólnego dla zajęć edukacyjnych dla danego oddziału, ujętych w szkolnym planie nauczania (...) dokonuje nauczyciel prowadzący te zajęcia, uwzględniając możliwości i zainteresowania uczniów oraz wyposażenia szkoły, (...)

ust 7. Nauczyciele prowadzący zajęcia w danym oddziale ustalają zestaw programów nauczania realizowanych w tym oddziale, złożony z programów nauczania ogólnego dla poszczególnych zajęć edukacyjnych (...) zwany dalej „szkolnym zestawem programów”.

ust 8. Szkolny zestaw programów uwzględnia całość podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego, (...)

ust. 11. Programy nauczania (...) włącza do szkolnego zestawu programów dyrektor szkoły, (...).

Ocena z religii

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych

§ 1

ust 5. Zasady oceniania z religii i etyki określają odrębne przepisy.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

§ 9

ust. 1. Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym bezpośrednio po ocenie ze sprawowania. W celu wyeliminowania ewentualnych przejawów nietolerancji nie należy zamieszczać danych, z których wynikałoby, na zajęcia z jakiej religii (względnie etyki) uczeń uczęszczał.

ust. 2. Ocena z religii/etyki nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy.

ust. 3. Ocena z religii/etyki jest wystawiana według skali ocen przyjętych w danej klasie.

Na podstawie wykładni MEN z 21 listopada 1999 r. Departament Kształcenia i Wychowania. DKW-4036-25/99/GP

Zapis rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 r. § 9 ust. 2 dotyczący oceny z religii/etyki, nakazujący swoistą „anonimowość” oceny religii/etyki oraz umożliwiający w sposób jawny przekazywanie informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z programów nauczania religii (różnych wyznań) i etyki – Ministerstwo Edukacji Narodowej przyjęło zasadę, że **nie wprowadza się oceny opisowej z religii/etyki w klasach I-III szkoły podstawowej, nie włącza się jej również do treści oceny opisowej nauczania zintegrowanego**. Ocena ta jest wystawiana według skali ocen przyjętej dla pozostałych etapów nauczania.

Ocena klasyfikacyjna z religii/etyki końcowo roczna na wszystkich poziomach nauczania jest wystawiana według skali ocen określonej w § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania.

W przypadku świadectw i arkuszy ocen dla klas I-III skala ocen, według której wystawiana jest ocena z religii, podana jest w treści tych dokumentów.

Wykładnia MENiS z dnia 4 czerwca 2003 r.

Świadectwo szkolne z wyróżnieniem (z biało-czerwonym paskiem)

Poczynając od klasy czwartej szkoły podstawowej:

1. świadectwo szkolne promocyjne stwierdzające uzyskanie promocji z wyróżnieniem do klasy programowo wyższej otrzymuje uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowo rocznej uzyskał z obowiązkowych zajęć edukacyjnych średnią ocen co najmniej 4,75 oraz co najmniej dobrą ocenę zachowania (o ile statut szkoły nie określił wyższych oraz dodatkowych warunków niezbędnych do uzyskania świadectwa promocyjnego z wyróżnieniem);

2. świadectwo ukończenia z wyróżnieniem szkoły otrzymuje uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowo rocznej uzyskał z obowiązkowych zajęć edukacyjnych wpisanych na świadectwie ukończenia szkoły (tzn. z obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w najwyższej programowo klasie szkoły danego typu i obowiązkowych zajęć edukacyjnych, których realizacja zakończyła się w klasie programowo niższej danego typu szkoły) średnią ocen co najmniej 4,75 oraz co najmniej dobrą ocenę zachowania (o ile statut szkoły nie określił wyższych wymagań oraz dodatkowych warunków niezbędnych do uzyskania świadectwa z wyróżnieniem);

3. absolwent szkoły średniej dla młodzieży oraz absolwent ogólnokształcącej szkoły artystycznej, dającej wykształcenie średnie ogólne, który uzyskał z egzaminu dojrzałości średnią ocen co najmniej 4,6 oraz spełnia warunki, o których mowa w pkt 2, otrzymuje świadectwo dojrzałości stwierdzające ukończenie szkoły z wyróżnieniem.

Do średniej oceny nie wlicza się ocen z dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz ocen z zajęć nieobowiązkowych. Możliwość określenia w statucie szkoły wyższych wymagań oraz dodatkowych warunków odnosi się tylko do obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz oceny zachowania.

Podstawa prawna: §§ 6 i 8 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 stycznia 2000 r. w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności /Dz.U. z 2000 r. Nr 6, poz. 73 z późniejszymi zmianami/.

Spostrzeżenia nadzoru pedagogicznego

1. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do zebrania szkolnego zestawu programów edukacyjnych. Szkolny zestaw programów zatwierdza rada pedagogiczna. Wielu nauczycieli religii nie wypełnia tego zadania w szkole. W szkolnych zestawach brak jest programów religii. Nadzór pedagogiczny nie jest w stanie sprawdzić czy nauczyciel uczy zgodnie z programem zgłoszonym do Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. Niektórzy nauczyciele religii nie określili wymogów edukacyjnych na daną klasę. Tematy zajęć bieżących często nie dotyczą zakresu materiału przewidzianego programem religii. Nie stanowią też tematów okolicznościowych. Obserwuje się brak umiejętności nauczyciela w prowadzeniu lekcji z wykorzystaniem podręcznika.

2. Spotyka się również brak kryteriów oceny z religii w wewnątrzszkolnym systemie oceniania. Oceny cząstkowe często nie stanowią średniej oceny semestralnej. Na ocenę semestralną, końcowo roczną i promocyjną wpływa zachowanie ucznia na lekcji religii. Nie jest to zgodne z prawem oświatowym dotyczącym klasyfikacji i promowania. (...)

Zakończenie

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

Art. 75 pkt 1. Nauczyciele mianowani i dyplomowani podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienie godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6

Art. 6 Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą; wspierać każdego ucznia w jego rozwoju oraz dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego. Nauczyciel obowiązany jest kształcić młodzież (...) w atmosferze wolności sumienia i

szacunku dla każdego człowieka zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.